



ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Ostrava - Zábřeh, Kosmonautů 15

Kosmonautů 15/2217, 700 30 Ostrava - Zábřeh

Identifikátor školy: 600 144 771

Termín konání orientační inspekce: 5. - 8. únor 2002

Čj.	145 37/02-11124
Signatura	on6cv134

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Ostrava – Zábřeh, Kosmonautů 15, je úplnou základní školou s 28 třídami I. a II. stupně. S účinností od 1. ledna 2002 je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. V době inspekce plnili ve škole povinnou docházku 602 žáci. Pro žáky se specifickými poruchami učení a chování byly na prvním stupni zřízeny tři specializované třídy, které navštěvuje 36 žáků. Na druhém stupni jsou zřízeny čtyři třídy se sportovním zaměřením na kopanou. V návaznosti na výchozí koncepci - projekt „Zdravá škola“ - získala v červnu 2000 škola statut „Škola podporující zdraví“.

Výuka probíhá podle učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 ze dne 30. dubna 1996, ve smyslu úprav a doplňků schválených dne 25. srpna 1998 pod čj. 25 018/98-22.

Součástí školy jsou dvě oddělení školní družiny, jedno oddělení školního klubu a školní jídelna.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Předmětem orientační inspekce bylo posouzení kvality výuky ve vybraných předmětech spolu s posouzením podmínek vzdělávání. Hospitace se uskutečnily ve třídách I. i II. stupně. Kvalita výuky byla hodnocena z hlediska plánování a přípravy, jejích personálních, materiálních a psychohygienických podmínek, dále podle vhodnosti a účelnosti organizace výuky, použitých forem a metod práce. Posuzována byla rovněž úroveň spolupráce a komunikace mezi žáky a pedagogy i mezi žáky navzájem, účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu.

Český jazyk

Kontrolou rozvrhu hodin, zápisů v třídních knihách a přímým pozorováním v hospitovaných hodinách bylo ověřeno, že výuka českého jazyka probíhá podle deklarovaných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. Týdenní hodinová dotace v prvním až devátém ročníku souhlasila se zvoleným vzdělávacím programem. Kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajišťována důslednou kontrolní činností vedení školy a dále koordinační činností metodických orgánů. Příprava výuky v hospitovaných hodinách byla promyšlená, výukové cíle byly stanoveny vhodně a přiměřeně, odpovídaly základnímu standardu vzdělávání.

Na I. stupni ZŠ nesplňují podmínky:

- odborné a pedagogické způsobilosti vyučující ve třídách 2. B, 3. A, 3. D (vyučující studuje VŠ) a 4. A,
- odborné způsobilosti vyučující ve třídách 2. C, 3. B, 4. B, 5. A, 5. B, 5. C.

Tento stav však neovlivnil kvalitu sledované části výuky. Vyučujícím, kteří nesplňují podmínky odbornosti dané příslušnou vyhláškou, je ve zvýšené míře věnována pozornost ze strany vedení školy a metodických orgánů.

Na II. stupni ZŠ splňují všichni vyučující podmínky stanovené příslušnou právní normou.

Všichni pedagogové jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení, ve většině hodin byl k těmto dětem zaznamenán taktní a citlivý přístup. Ve specializovaných třídách vyučují zkušené učitelky, které s dětmi příkladně a promyšleně pracují podle individuálních plánů. Do výuky byly nenásilnou formou zařazovány prvky projektu Zdravá škola - zdravé vyučování.

Výuka českého jazyka probíhala v kmenových třídách vybavených standardním školním

nábytkem. V řadě tříd je pořízen nový žákovský nábytek, jehož obměna je limitována omezenými finančními prostředky. V době inspekce byly všechny prostory upravené a čisté. Učebny nižšího stupně působí velmi pěkným estetickým dojmem. K jejich výzdobě je využíváno vlastních prací žáků a tabelárních pomůcek zaměřených k probíranému učivu. Dostatek magnetických tabulí, fólií a karet umožňoval ve třídách prvního stupně řadu forem a metod práce. Některé třídy vyššího stupně působí strohým dojmem. Vybavení učebními pomůckami je na standardní úrovni. Většina pomůcek je starších, postupně probíhá jejich obnova a modernizace. Řadu jednoduchých pomůcek si vyučující zhotovují sami. Didaktická technika byla v procesu výuky promyšleně a účelně využívána.

Kabinet českého jazyka soustřeďuje odbornou literaturu, jazykové příručky, literární texty, slovníky a tabelární pomůcky. Používané učebnice mají schvalovací doložku MŠMT ČR. Využívány jsou kopírované materiály (cvičení, pracovní texty atd.), které připravují učitelé.

Příprava výuky v navštívených hodinách byla dobře promyšlená, výukové cíle byly stanoveny vhodně a přiměřeně, odpovídaly základnímu standardu vzdělávání. Většina sledovaných hodin byla pečlivě připravena po stránce organizační i metodické. Učitelky řídily výuku jasnými a srozumitelnými pokyny, respektovaly individuální tempo dětí, k odstranění únavy zařazovaly ve třídách nižšího stupně relaxační chvíle. Výběr látky s množstvím informací odpovídal věkovým zvláštnostem a specifickým podmínkám tříd. Vyučující v průběhu hodin sledovaly, čeho mají žáci dosáhnout. Formy a metody práce vycházely především z obsahu probíraného učiva, žáci byli vedeni ke schopnosti učivo aplikovat. Pracovali samostatně i ve skupinách, ve výuce se střídala práce s učebnicí s ústními a písemnými cvičeními. Vyučující zohledňovaly individuální potřeby a schopnosti žáků, věnovaly pozornost prospěchově slabším i žákům talentovaným, pro které měly připraveny náročnější úkoly.

V hospitovaných hodinách uplatňovaly učitelky mezipředmětové vztahy a využívaly životních zkušeností žáků. Vstupní i průběžná motivace udržovala pozornost žáků, pozitivní klasifikace a hodnocení ústní i písemné aktivizovalo děti po celou dobu výuky. Kontrolou žákovské dokumentace bylo zjištěno, že grafické práce žáků jsou vyučujícími kontrolovány, opravovány a hodnoceny. Jejich úprava je ve třídách prvního stupně velmi dobrá, ve třídách druhého stupně má průměrnou úroveň.

Oblast interakce a komunikace se ve výuce řídila dohodnutými pravidly jednání, jež byla většinou žáků akceptována. Komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita vyjadřování v navštívených hodinách byla velmi dobrá. Převážná většina žáků se chovala ukázněně, aktivně se zapojovala do vyučovacího procesu.

Celkově je výuka českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Německý jazyk

Členění učiva německého jazyka do jednotlivých ročníků i časová dotace odpovídají učebním osnovám a učebnímu plánu schváleného vzdělávacího programu. Vzájemná spolupráce vyučujících v rámci předmětové komise je zárukou zajištění kontinuity výuky mezi ročníky, obsahová duplicita ve výuce zjištěna nebyla. V zájmu zdokonalení jazykových dovedností mají žáci sedmých a osmých ročníků možnost navštěvovat volitelný předmět konverzace v německém jazyce. Pro žáky prvního stupně je zaveden kroužek němčiny. Získané dovednosti pak mohou zúročit v jazykových soutěžích. Stanovené výukové cíle odpovídají standardu vzdělávání i aktuálnímu složení tříd.

Předmětu vyučují dvě učitelky, z nichž jedna bez požadované odborné způsobilosti (absolvovala pouze školení a jazykové kurzy). Jejich příprava na výuku je zodpovědná, žákům se specifickými poruchami učení je poskytována individuální péče. Téměř všechny hodiny

probíhají v právě budované odborné učebně, jejíž dokončení je plánováno na počátek příštího školního roku. Učební pomůcky jsou pořizovány účelně s ohledem na finanční možnosti školy, ve vyučování jsou vhodně využívány. Pravidelně jsou zařazovány poslechy magnetofonových nahrávek k textům v učebnicích (učebnice řady FORTUNA a Wir haben Deutsch), ukázky z jazykové videotéky, práce se soubory karet k procvičování slovní zásoby a gramatických jevů. Slovníky a další studijní materiály se postupně doplňují.

Struktura zhlédnutých hodin byla přiměřená věku žáků a odpovídala výukovým cílům, k jejichž dosažení bylo využito různých metod a forem práce. Třebaže jedna z vyučujících má za sebou teprve krátkodobou pedagogickou praxi, převládala v jejích hodinách klidná, pohodová a dělná atmosféra, žáci byli pozorní a se zájmem spolupracovali. Střídání jednotlivých činností mělo logickou návaznost, pozornost byla věnována správné výslovnosti a rozvoji konverzačních schopností. Prostor byl dán individuálním činnostem, pracovalo se s texty v učebnici a pracovními listy, řešení bylo bezprostředně vyhodnocováno. Všichni žáci měli možnost úspěšně se uplatnit, současně byli vedeni k vlastnímu sebehodnocení.

Hodiny byly vedeny v německém jazyce. Žáci v průběhu vyučování respektovali dohodnutá pravidla jednání, vzájemná komunikace byla založena na oboustranné důvěře. Vyučování bylo v převážné většině zaměřeno na rozvoj komunikativních schopností žáků, verbální komunikace vyučujících byla na velmi dobré úrovni. Žáci projevíli pozitivní vztah k výuce, nežádoucí chování v hodinách se neobjevilo.

Kvalita výuky německého jazyka je velmi dobrá.

Matematika

Na základě přímého pozorování v hospitovaných hodinách, dále kontrolou rozvrhu hodin a zápisů v třídních knihách bylo ověřeno, že výuka probíhá podle učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. Týdenní časová dotace souhlasila s učebním plánem prvního až devátého ročníku. Probírané učivo odpovídalo učebním osnovám a bylo obsaženo v tematických plánech učitelů. Tyto jsou vyhotovovány ve dvojím provedení – stručné (pro kontrolní činnost vedení školy) a podrobné pracovní (pro potřebu pedagogů). Při plánování výuky nedochází k obsahové duplicitě, kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajišťována kontrolní činností metodických komisí (metodické sdružení I. stupně a předmětová komise matematiky).

Bezprostřední příprava výuky sledovaného předmětu byla celkově na velmi dobré úrovni. Didaktické cíle byly přizpůsobeny aktuálnímu složení tříd. Vyučující jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení.

Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti jsou stejné jako v českém jazyce.

Všechny učebny splňovaly základní psychohygienická kritéria. Žákovský nábytek je ve většině již opotřebovaný, jen v některých třídách nový. Odpovídá antropometrickým požadavkům. Specializovaná učebna pro výuku matematiky není zřízena. Materiální podmínky pro výuku matematiky jsou na velmi dobré úrovni, je dostatek schválených učebnic ucelených řad včetně jejich metodických příloh a přiměřené množství vhodných učebních pomůcek (modely, fólie, číselné řady, didaktická technika aj.).

Ve většině hospitovaných hodin odpovídala jejich struktura věku žáků a výukovým cílům. Učitelé I. stupně ZŠ reagovali na únavu žáků občasným zařazením relaxačních činností (cvičení, písnička aj.). Dbali na nácvik základních algoritmů, dostatečně zařazovali pamětné i písemné počítání. Byly voleny různé formy a metody výuky, střídala se samostatná i skupinová práce žáků s frontálním výkladem učiva, avšak v několika hodinách se méně využívaly názorné pomůcky. Ve většině hospitovaných hodin byl žákům dán prostor pro

samostatné a aktivní učení, skupinové aktivity i uplatňování vlastní individuality.

Žáci prokazovali schopnost aplikace osvojených postupů a odpovídající dovednosti. Témata hodin byla volena tak, aby se dodržela návaznost s přihlédnutím k dosavadním znalostem a dovednostem žáků.

Převažující výukovou formou na II. stupni ZŠ byla frontální výuka doplněná individuální prací jednoho, případně více žáků u tabule s dominantní úlohou učitele. Součástí samostatné práce byla průběžně prováděná kontrola výsledků činností bez klasifikace výkonu (především z důvodu právě ukončeného pololetí a nastávajícím prázdninám). Vyučující průběžně poskytovali individuální pomoc.

Většina hospitovaných hodin obsahovala už v úvodní části motivaci. Vhodně byly zařazovány příklady s problémovou tematikou. Také slovní hodnocení žákovských výkonů plnilo především pozitivně posilovací a motivační funkci. Závěrečné hodnocení výsledků vyučovacích činností s ohledem na cíl hodiny v části hodin chybělo.

V oblasti interakce a komunikace byla pedagogy i žáky respektována pravidla jednání, komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Komunikace žáků byla vzhledem k jejich věku na dobré úrovni. Úroveň vyjadřování vyučujících byla ve všech navštívených hodinách velmi dobrá. Kázeňské problémy nebyly v průběhu inspekce zaznamenány.

Celkově je kvalita výuky matematiky hodnocena jako velmi dobrá.

Fyzika

Ve všech sledovaných hodinách probíhala výuka v souladu s učebním plánem i osnovami realizovaného vzdělávacího programu. Časové tematické plány učiva oba dokumenty respektují, kontrolou žákovských prací, třídních knih a hospitacemi bylo zjištěno, že je zajištěna kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky a nedochází k obsahové duplicitě učiva. V osmém ročníku je výuka fyziky vhodně doplněna volitelným předmětem fyzikální praktika. Plánování i bezprostřední příprava hospitovaných hodin měly po stránce organizační i materiální velmi dobrou úroveň.

Personálně je výuka obou předmětů zajištěna čtyřmi učiteli, z nichž tři splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Čtvrtý má pro daný typ školy způsobilost pouze pedagogickou; jeho značné odborné zkušenosti, vysoká míra kreativity a empatie však kompenzují drobné nedostatky v oblasti metod a forem výuky. Stávající tým vyučujících charakterizuje vyrovnaná a celkově velmi dobrá kvalita pedagogické práce.

Část zhlédnutých hodin probíhala v esteticky upravených kmenových učebnách, kam si vyučující vždy přinesli dostatek potřebných pomůcek, část výuky byla realizována ve velmi dobře zařízené a vybavené odborné pracovně fyziky a chemie. I přes drobné nedostatky v oblasti psychohygienických zásad (ojediněle jednotvárnost činností, nezařazení relaxačních prvků apod.) jsou podmínky pro výuku celkově velmi dobré.

Struktura vyučovacích hodin odpovídala výukovým cílům, které byly ve všech hodinách stanoveny a dodrženy. Z hlediska volby forem a metod práce i didaktických prostředků se výuka vyznačovala promyšlenou organizací, množstvím připravených činností a zpravidla i žádoucí efektivitou s funkční zpětnou vazbou. Nové učivo prezentovali všichni vyučující názorně, srozumitelně a s odbornou správností, žáci měli dostatek příležitostí projevit a uplatnit vlastní znalosti, názory i zkušenosti. V řadě hodin byly navozovány problémové situace podporující empirickou složku poznávání, účelné činnosti žáků velmi často směřovaly k aktivnímu osvojování vědomostí a dovedností a následnému rozvíjení jejich aplikace v reálných situacích. Samostatná práce diferenciovaná vzhledem ke schopnostem a pracovnímu tempu žáků však byla zadávána jen ojediněle, v některých hodinách chybělo závěrečné

zhodnocení výsledků jejich práce. Žákovské sešity většina vyučujících sleduje, patřičnou obsahovou i formální úroveň mají i laboratorní práce.

Úvodní motivaci žáků věnovali učitelé menší pozornost, ve většině hodin však byla v průběhu výuky zaznamenána motivace pochvalou či pozitivním hodnocením výkonu, všeobecně pak souvislostmi probíraného učiva se zkušenostmi a praxí žáků (zejména v nejvyšších ročnících). Učitelé prověřovali jejich vědomosti a dovednosti; i když hodnocení bylo objektivní, analýzu příčin nedostatků ani posouzení kvalitativního posunu výkonu žáků zpravidla neobsahovalo. Vedení žáků k sebekontrolě a sebehodnocení bylo v hodinách zaznamenáno jen výjimečně. Dílčí klasifikace uváděná v žákovských knížkách má přiměřenou frekvenci a je vesměs pozitivní.

Ve sledované výuce převládalo velmi příznivé pracovní klima založené na pozitivních mezilidských vztazích. Verbální i neverbální komunikace všech vyučujících byla velmi dobrá, často byly posilovány prvky spolupráce a tolerance mezi žáky. Dílčím nedostatkem je nižší úroveň rozvíjení komunikativních dovedností žáků.

Na základě zjištěných skutečností je výuka fyziky celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Vlastivěda, přírodověda

Výuka vlastivědy a přírodovědy ve čtvrtých a pátých ročnících probíhá v souladu s osnovami vzdělávacího programu Základní škola. Časová dotace obou předmětů je v relaci se schválenými učebními plány. Členění učiva do jednotlivých ročníků je konzultováno vyučujícími v rámci vzájemné spolupráce v metodickém sdružení. Tím je zajištěna meziročníková návaznost učiva a je vyloučena případná obsahová duplicita. Všechny navštívené hodiny byly velmi dobře připraveny, stanovené výukové cíle odpovídaly standardu vzdělávání a aktuálnímu složení tříd. Do výuky byly nenásilnou formou zařazeny prvky projektu Zdravá škola - zdravé vyučování. Skutečnost, že tři z pěti zhlédnutých hodin byly vyučovány učitelkami bez požadované odborné a pedagogické způsobilosti, neměla na kvalitu výuky negativní vliv. Ve škole je dostatek pomůcek a materiálů vhodných pro využití ve jmenovaných předmětech, výjimkou nejsou i materiály vyrobené svépomocí. Tyto jsou pak součástí účelné výzdoby učeben a slouží jako doplněk výuky. Účelně bylo využito didaktických pomůcek, žáci pracovali s atlasy, pohotově se orientovali na nástěnných mapách, informace byly doplněny prostřednictvím Meotaru, k relaxaci posloužil radiomagnetofon. Pro demonstraci vlastností hornin bylo použito i ukázek přírodnin. V přírodovědě jsou žákům k dispozici schválené učebnice.

Zhlédnuté hodiny svou strukturou odpovídaly věku žáků a výukovým cílům, byly vedeny srozumitelnými a jasnými organizačními pokyny. K dosažení výukového cíle bylo využíváno rozmanitých forem práce a metod. Promyšlená organizace výuky otevírala prostor pro samostatné a aktivní učení, uplatněny byly též kooperativní techniky. Žáci mohli pracovat individuálním tempem, všichni měli možnost úspěšně se uplatnit. Úkoly pro samostatnou práci byly zadávány s ohledem na výkonnost žáků, jejich řešení bylo bezprostředně vyhodnocováno. Běžně byla zařazována individuální vystoupení dětí s referáty. Třebaže je tato forma vlastní prezentace v nižších ročnících pro ně náročná, zvládaly ji bez obtíží. Vyučovací čas byl v navštívených hodinách efektivně využit.

V průběhu výuky bylo učivo aktualizováno, pamatováno bylo na využití mezipředmětových vztahů. Vhodná motivace a pozitivní posilování provokovalo žáky k domýšlení vztahů a souvislostí s probíraným učivem, využito bylo i vlastních životních zkušeností. Zkoušení a opakování mělo návaznost na již získané poznatky, při řešení úkolů byla žákům poskytována pomoc. Bezprostředně po ukončení jednotlivých činností následovalo objektivní hodnocení

výkonu. Respektována byla zásada přiměřenosti, žáci byli často vyzýváni k vlastnímu sebehodnocení i k vyjádření názoru na průběh celé hodiny.

Dohodnutá pravidla jednání byla ve všech navštívených hodinách oboustranně akceptována, rovněž byla respektována osobnost žáka. Komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Žáci projevili o výuku prokazatelný zájem, o čemž svědčila jejich vysoká aktivita v průběhu celého vyučování.

Kvalita výuky přírodovědy a vlastivědy je na velmi dobré úrovni.

Zeměpis

Výuka předmětu probíhá podle schváleného učebního programu Základní škola. Ve všech třídách je časová dotace v souladu s učebním plánem, celkově je povinná hodinová dotace předmětu posílena o jednu hodinu týdně (na celkovou sedm hodin v 6. – 9. roč.). Probírané učivo je obsaženo v tematických plánech, které jsou zpracovány s ohledem na podmínky ve škole. Jsou zde zahrnuty i kapitoly z praktického zeměpisu. Při plánování výuky nedochází k obsahové duplicitě – ve škole dobře pracuje předmětová komise. Zvolená skladba jednotlivých celků neporušuje logické a didaktické zásady ani mezipředmětové vazby.

Perspektivní a bezprostřední příprava pedagogů na výuku byla velmi dobrá. Plánované cíle byly v souladu se zásadou soustavnosti a spojení teorie a praxe.

Výuka zeměpisu je personálně zajišťována dvěma učitelkami, které splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Ve škole není k dispozici odborná učebna, výuka probíhá v kmenových třídách. Při využití audiovizuální techniky (videorekordéru) se žáci stěhují do příslušně vybavených učeben. Světelné a tepelné podmínky tříd jsou dobré.

Kabinet zeměpisu je vybaven potřebnými pomůckami, k dispozici je dostatek nových nástěnných map (starší jsou dobře udržované), starších diapozitivů, souborů testových otázek i odborné literatury a časopisů. Ve výuce se používají nové atlasy světa s komplexní nabídkou aktuálních tematických map, žáci je však nemají zapůjčeny pro domácí přípravu. Školní videotéka zahrnuje odpovídající množství titulů. Žáci během výuky používají schválené učebnice (ucelené řady), přístup k Internetu je umožněn jen vyučujícím (v ředitelně školy).

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Výběr, sled a množství informací byl přiměřený náročnosti učiva. Výklad nového učiva byl převážně vyvozován na základě vědomostí žáků i mezipředmětových vazeb (časté odkazy do historických, přírodopisných a ekonomicko-politických souvislostí). Učivo bylo doplňováno ukázkami geografických zvláštností. Vyučující v hodinách formulovaly problémové otázky, byl využit výchovný aspekt výuky.

Metodicky byla výuka zajištěna řízeným rozhovorem, výkladem, prací s mapou, atlasem nebo učebnicí. Učivo bylo interpretováno věcně správně v souladu se současnými poznatky. Ve většině vyučovacích hodin byl efektivně využit vyučovací čas.

K výuce i v jejím průběhu byli žáci vhodně motivováni obsahem učiva, jeho aktualizací. Ve všech sledovaných hodinách byli průběžně hodnoceni za znalosti, aktivitu i snahu. Otázky při opakování nebyly zaměřeny jen na pamětní zvládnutí učiva, ale i na pochopení vztahů a souvislostí. Žáci prokazovali velmi dobré znalosti předmětu.

Oblast interakce a komunikace při výuce se vyznačovala převážně dohodnutými pravidly jednání, která byla žáky akceptována. Při práci byl vytvářen dostatečný prostor pro vzájemnou kooperaci a komunikaci. Verbální a neverbální úroveň komunikace vyučujících byla na velmi dobré úrovni.

Žáci se pravidelně zúčastňují zeměpisné olympiády s ojedinělými postupy do regionálního kola.

Celkově je kvalita výuky zeměpisu hodnocena jako velmi dobrá.

Dějepis

Obsah učiva a časová dotace předmětu je v souladu s učebním plánem, členění učiva v jednotlivých ročnících vychází z osnov zvoleného vzdělávacího programu. Tematické plány vyučujících jsou přehledné, respektují závazné osnovy a kontinuitu mezi jednotlivými ročníky. Jsou vhodné pro přípravu výuky i pro účely její kontroly vedením školy. Bezprostřední příprava vyučujících na výuku byla velmi dobrá a směřovala k naplnění stanovených výukových cílů, které respektovaly aktuální složení tříd.

Personální zajištění výuky sledovaného předmětu je vynikající, neboť všechny vyučující splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Vyučuje se v kmenových učebnách se standardním vybavením. V průběhu vyučování byly použity mimo sešitů a učebnic dějepisné mapy a atlasy, obrazové materiály a vlastní historické publikace týkající se světových, českých a regionálních dějin. Promyšlené využití audiovizuální techniky v některých hodinách zefektivnilo a zpestřilo výuku. Žáci a pedagogové mají k dispozici odpovídající množství odborné a populárně naučné literatury. Materiálně technické zabezpečení výuky je na průměrné úrovni.

Zvolené tempo výuky bylo optimální, členění hodin odpovídalo psychohygienickým zásadám. Organizace výuky byla ve sledovaných hodinách promyšlená, funkční, s jasnými a srozumitelnými pokyny. Použité formy a metody práce sledovaly splnění předem stanovených výukových cílů. Sdělované informace plně respektovaly specifické složení tříd. Vyučující promyšleně využívali mezipředmětových vztahů a vlastních zkušeností žáků. Ti byli vedeni ke schopnosti aplikovat učivo a chápat je v širších historických souvislostech. Učivo bylo interpretováno věcně a odborně správně.

Na průběh výuky, pozornost a aktivitu žáků měla rozhodující vliv průběžná motivace i uplatnění vlastních zkušeností žáků. Hodnocení mělo pozitivně motivující charakter, u žáků byla oceňována snaha a pokrok. Vhodně volené otázky byly zaměřeny na pochopení vztahů a vzájemných souvislostí s okamžitým využitím zpětnovazební a korektivní funkce.

Vyučující dbali na rozvoj komunikativních dovedností žáků a poskytli jim dostatek prostoru k vyjádření vlastních názorů. Většina žáků projevovala aktivní zájem o výuku a chovala se ukázněně. Úroveň verbální i neverbální komunikace vyučujících byla velmi dobrá.

Celkově je kvalita výuky dějepisů hodnocena jako velmi dobrá.

Občanská výchova

Časová dotace hodin občanské výchovy (dále OV) i členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu se schváleným učebním plánem a učebními osnovami daného vzdělávacího programu. Kontinuita výuky je zajištěna společnými tematickými plány, které byly zpracovány pro potřebu všech vyučujících OV v rámci předmětové komise, což vylučuje i případnou obsahovou duplicitu. O neformální práci předmětové komise svědčí poměrně vysoký počet vzájemných hospitací, spolupráce vyučujících na společných školních projektech, jako je Holocaust, Zdravá škola nebo projekt Ostrava. Ve všech navštívených hodinách odpovídaly výukové cíle standardu vzdělávání a aktuálnímu složení tříd. Všichni vyučující prokázali kvalitní perspektivní i bezprostřední přípravu.

Občanská výchova je vyučována čtyřmi pedagogy, z nichž dva nesplňují podmínky odborné způsobilosti. Tato skutečnost nemá vliv na snížení kvality výuky. Hodiny OV probíhají

v kmenových třídách, s vybudováním odborné učebny se počítá v příštím školním roce. Učební pomůcky včetně učebnic jsou soustředěny v kabinetu OV, dle vyjádření předsedkyně předmětové komise jsou v dostatečném množství. Jejich přenášení do vyučování je poněkud problematické. Běžně se v hodinách též využívá publikací zapůjčených z učitelské a žakovské knihovny, předtištěných pracovních listů, materiálů získaných na vzdělávacích akcích, denního tisku a časopisů, případně mohou žáci zhlédnout tematicky zaměřené programy ze školní videotéky. Jako negativní lze hodnotit skutečnost, že žákům ve všech ročnících nejsou trvale k dispozici učebnice. Škola plánuje nákup učebnic.

Struktura hodin odpovídala věku žáků a výukovým cílům, organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. Vesměs převažovala forma rozhovoru, žáci měli možnost nejenom vyjádřit, ale i obhájit vlastní názor a úspěšně se uplatnit. Našel se i prostor pro samostatnou a skupinovou práci. Běžně se v průběhu výuky využívalo aktualizace učiva a mezipředmětových vztahů, na příkladech z praxe mohli žáci sdělit své životní zkušenosti.

Jednotlivé činnosti byly bezprostředně vyhodnocovány, pamatováno bylo na pozitivní povzbuzení během práce a na motivačně pojatou pochvalu. Žáci byli vedeni k sebekontrolě a odpovědnosti. Vyučovací čas byl ve všech navštívených hodinách efektivně využit.

Vzájemná komunikace byla založena na oboustranné důvěře, žáci respektovali dohodnutá pravidla jednání, nežádoucí projevy chování se neobjevily. Pro diskusi byl vytvořen dostatečný prostor, což mělo pozitivní vliv na rozvoj komunikativních schopností žáků.

Celkově je hodnocena výuka občanské výchovy jako velmi dobrá.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Plánování a příprava výuky ve sledovaných předmětech vychází ze zpracovaných tematických plánů, které jsou v souladu s osnovami realizovaného vzdělávacího programu. Bezprostřední i dlouhodobá příprava pedagogů na vyučovací hodiny byla promyšlená, stanovené cíle odpovídaly standardu vzdělávání i aktuálnímu složení tříd. Byly dodrženy principy soustavnosti a návaznosti. Oblast plánování a přípravy je hodnocena jako velmi dobrá.

V oblasti podmínek výuky jsou hodnoceny personální podmínky jako velmi dobré, i když na prvním stupni vyučují i učitelky, které nesplňují podmínky dané příslušnou vyhláškou. Výuka sledovaných předmětů na vyšším stupni je zajištěna v převážné míře vyučujícími s předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Učebních pomůcek má škola odpovídající množství, v procesu výuky jsou využívány. S ohledem na finanční možnosti školy je prováděna jejich obnova. Výzdoba prostor školy je na vysoké estetické úrovni, její úroveň však snižuje loupající se omítka.

Oblast organizace, forem a metod výuky je hodnocena jako velmi dobrá, neboť ve vyučovacím procesu byl uplatněn dostatečný počet vyučovacích metod. Učivo bylo procvičováno a upevňováno formami ústními i písemnými, žáci byli důsledně kontrolováni, opravováni a prokazovali potřebné dovednosti a znalosti.

K výrazným kladům patřilo motivování dětí ve všech částech vyučování, vztahy mezi pedagogy a žáky a v nižších ročnících promyšlené zařazování relaxačních chviliek.

Celkově je kvalita výuky sledovaných předmětů hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Písemně zpracovaná koncepce rozvoje školy na období 2000 – 2003 navazuje na předcházející projekt „Zdravá škola“ z roku 1999 a vychází z analýzy podmínek, ve kterých se škola nachází. Hlavní důraz je kladen na mezilidské vztahy, celkový harmonický rozvoj osobnosti žáka se zaměřením na jejich zdravotní stav. Druhá oblast je zaměřena na zlepšení odborné a pedagogické způsobilosti pedagogického kolektivu a jeho další odborný růst. Třetí okruh vytyčuje nejdůležitější úkoly v oblasti materiálně-technické. Stanovená koncepce je reálná a odpovídá potřebám školy. Její obsah byl projednán stejně jako celoroční plán práce v pedagogické radě. Do obou dokumentů byly zpracovány podstatné návrhy a připomínky pracovníků. Plán zahrnuje všechny oblasti výchovně-vzdělávací činnosti a organizace školního roku. Jeho součástí jsou přílohy, které stanovují jmenovitou odpovědnost za svěřené úkoly (plán kontrolní a hospitační činnosti, plán práce školní družiny, výchovného poradenství, předmětových komisí a metodického sdružení, plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, plán práce pedagogických rad a správu kabinetů a sbírek). Plán je promyšlený a konkrétní. Aktuální úkoly jsou upřesňovány týdenními plány vyvěšenými ve sborovně.

Škola se řídí schválenými učebními plány. Výuka probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola. Z hospitační činnosti, kontroly příslušných tematických plánů a pedagogické dokumentace vyplývá, že realizace učebního plánu je v souladu s deklarovaným vzdělávacím programem.

Koncepce školy je perspektivní a kontinuálně se realizuje. Plánování v úrovni školy je dlouhodobé, systematické a promyšlené. Řada záměrů se již podařila realizovat (právní subjektivita, stále rozšiřování nabídky zájmových aktivit, individuální práce se žáky se specifickými poruchami učení a chování, sportovní spolupráce s TJ Nová huť Ostrava).

Oblast plánování má vynikající úroveň.

Organizování

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání vychází z analýzy potřeb a cílů školy. Jejím základem jsou kvalitně zpracované náplně práce všech pracovníků školy se stanovením konkrétní odpovědnosti. Organizace vzdělávacího a výchovného procesu i provozu školy má jasně stanovená pravidla.

Dodržování míry vyučovacích povinností bylo ověřeno podle rozvrhu hodin jednotlivých vyučujících na školní rok 2001/2002. Nebyly zjištěny odchylky od příslušných ustanovení nařízení vlády, kterým se stanovuje míra vyučovacích povinností učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství.

Činnost školy se řídí provozním řádem, který zahrnuje veškeré aspekty působnosti školy, vnitřním řádem školy. Ten ve vyvážené formě stanovuje práva a povinnosti žáků. V průběhu inspekce bylo zřejmé, že školní řád je pracovníky školy i žáky akceptován. Ostatní pracovníci školy spoluvytvářejí dobré podmínky pro práci pedagogů a žáků. Ve škole pracuje žákovská samospráva. Zájmy žáků školy hájí delegovaní zástupci v dětském zastupitelstvu vytvořeném v městském obvodu Ostrava - Jih.

Škola má k dispozici 26 učeben, z toho 8 v budově školní družiny. Potřebám výuky slouží rovněž odborné pracovny hudební výchovy, fyziky a chemie, dílny a dvě tělocvičny. Využíváno je rovněž školní fotbalové hřiště, betonové hřiště pro házenou a košíkovou a atletická dráha. Učebna výpočetní techniky je připravena na připojení k Internetu. Školní knihovna má

odpovídající množství titulů encyklopedií, odborné literatury, příruček a beletrie.

Operativnost řízení je zajištěna pravidelnými poradami a denním kontaktem vedení s pracovníky školy. Poradním orgánem ředitele školy je kromě pedagogické rady a metodických orgánů i rozšířené vedení školy. To se schází dle potřeby při řešení nenadálých situací. Pedagogická rada se schází dle plánu pětkrát ročně. Tok informací je průběžný a ucelený. Plány práce jsou vyvěšeny na informačních tabulích přístupných všem pracovníkům.

Organizování pedagogických rad je funkční, zápisy z nich obsahují relevantní informace o současném stavu školy v oblasti výchovné a vzdělávací. Rozvrh hodin respektuje psychohygienické potřeby žáků i pedagogů v rámci podmínek školy. Povinná dokumentace školy je vedena řádně, funkčně a v souladu s platnými právními normami bez zjištěných závažnějších nedostatků.

Vnitřní informační systém je účinný, existují v něm zpětné vazby. Vedení školy umožňuje všem zaměstnancům přístup k aktuálním informacím, které se týkají práce školy a různých pedagogických aktivit. Osobní údaje o zaměstnancích a žácích jsou řádně zabezpečeny proti zneužití.

Stávající vnější informační systém zajišťuje především pravidelnou a včasnou informovanost rodičů, zejména prostřednictvím žákovských knížek a deníčků. Komplexnější informace jsou podávány na třídních schůzkách konaných zpravidla čtyřikrát ročně. Škola usiluje o maximální otevřenost vůči rodičovské veřejnosti a o vzájemnou spolupráci různými formami (přítomnost rodičů ve výuce, dny otevřených dveří, spoluúčast rodičů na některých školních akcích). Při škole pracuje Sdružení rodičů, které dle vyjádření ředitele školy vyvíjí účinnou spolupráci při důležitých celoškolních akcích, zejména po stránce materiální. Rodičům i žákům je určen školní bulletin, v němž jsou veškeré údaje o škole i o organizaci školního roku. O úspěších školy je veřejnost informována rovněž místní kabelovou televizí a regionálním tiskem. Žáci školy vydávají časopis Kosmos, přispívají svými pracemi do celoostravského Almanachu.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2000/2001 postihuje všechny oblasti dané zákonem a její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi. Má velmi dobrou výpovědní hodnotu a je zdrojem informací o aktuálním stavu školy i o perspektivách jejího rozvoje.

Škola organizuje řadu naukových, uměleckovýchovných a sportovních soutěží, jejichž výčet a umístění účastníků v jednotlivých kolech obsahuje výroční zpráva. Na škole pracuje 29 zájmových útvarů. Do jejich činnosti je zapojena většina žáků.

Vedení si vysoce cení spolupráce s katedrou rehabilitace a katedrou ošetřovatelství Ostravské univerzity, Úřadem městského obvodu Ostrava - Jih a Pedagogicko-psychologickou poradnou Ostrava.

Organizace výchovně-vzdělávací činnosti školy odpovídá závazným právním předpisům s jasně stanovenými kompetencemi pracovníků. Informovanost pracovníků školy je ucelená, informace rodičům žáků jsou pravidelné. Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Hlavním prvkem ve vedení pracovníků je každodenní přímý kontakt s oboustrannou informovaností o plnění úkolů. Řízení má návaznost na plánování či kontrolu jednotlivých činností a postihuje všechny oblasti práce školy. Pro uplatnění tvořivosti a iniciativy jednotlivců jsou ve škole vytvořeny velmi dobré podmínky. Vedení školy podporuje iniciativu pedagogů a využívá ji pro zlepšení úrovně výchovně-vzdělávací práce. Ve škole existuje klidná pracovní atmosféra, klima porozumění a spolupráce.

Pracovníci školy jsou stimulováni jak hmotně, tak i morálně. Kritéria hodnocení pro určení výše osobního příplatku a mimořádných odměn jsou stanovena, zaměstnanci jsou s nimi seznámeni. Jsou motivující a prokazatelně se uplatňují. Jejich součástí je i požadavek dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Nadtarifní složky jsou přiznávány diferencovaně. Vedením školy je rovněž využívána motivační role slovní pochvaly a poděkování za mimořádně úspěšné akce.

Systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků jsou v souhrnu hodnoceny jako velmi dobré.

Kontrolní mechanismy

Vypracovaný plán kontrolní a hospitační činnosti pro školní rok 2001/2002 určuje kontrolní povinnosti pro ředitele školy i pro ostatní pedagogické a nepedagogické pracovníky školy. Vedení školy ho průběžně realizuje a vede k tomu i patřičnou podpůrnou dokumentaci. Výsledky a závěry kontrolní činnosti se projednávají konkrétně s jednotlivými pracovníky, zobecněné poznatky jsou pak projednávány při poradách a při jednání pedagogické rady. K výrazným kladům patří četné vzájemné hospitace mezi pedagogy.

Systém kontrol je realizován formou hospitací, kontrolou pedagogické dokumentace a kontrolou činnosti správních zaměstnanců. Sledovány jsou písemné a grafické projevy žáků, dále je prováděno zjišťování úrovně vědomostí žáků formou písemných prověrek z českého jazyka a matematiky u žáků pátých a devátých ročníků.

Vyučování sledované spolu s inspekcí hodnotili členové vedení školy taktně a věcně, s převládající kladnou motivací. Projevili rovněž velmi dobrou znalost práce jednotlivých učitelů.

Výsledky kontrolní činnosti jsou s pracovníky bezprostředně projednávány, v případě zjištěných nedostatků jsou přijímána opatření k jejich nápravě. Důsledné naplňování kontrol slouží také jako podklad pro hodnocení pracovníků školy a vede k průběžnému zlepšování práce učitelů i správních zaměstnanců.

Systém, rozsah a účinnost kontrolních mechanismů mají vynikající úroveň.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Plánování je pojato jako ucelený systém, postihuje celou šíři činnosti školy a organizace školního roku. Vychází z konkrétních podmínek a možností. Je využíváno připomínek a námětů pracovníků i rodičovské veřejnosti. Má vynikající úroveň.

Organizování vychází ze zpracovaného organizačního řádu, v němž jsou jasně stanoveny kompetence jednotlivých pracovníků. Tok informací je obousměrný, plynulý a ucelený. Informovanost rodičů a veřejnosti je pravidelná. Oblast organizování je hodnocena jako velmi dobrá.

Vedení pracovníků je hodnoceno také jako velmi dobré. Ředitel školy má vytvořen systém morálního i hmotného stimuluování pracovníků. Pravidla odměňování jsou jasně stanovena. Kontrolní činnost vedení školy je promyšlená, má vynikající úroveň. Obecně platné právní normy jsou respektovány.

Podmínky vzdělávání jsou v souhrnu velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace ve smyslu § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 01/07/99-32 ze dne 1. 7. 1999, třídní knihy, třídní výkazy, školní řád, rozvrh hodin, záznamy z pedagogických rad, personální dokumentace, kniha úrazů, protokoly o provedených kontrolách).
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2000/2001.
- Celoroční plán práce školy na školní rok 2001/2002.
- Tematické plány učiva sledovaných předmětů.
- Písemné podklady řídicí a organizační činnosti vedení školy.
- Písemné žákovské práce.
- Plán kontrolní a hospitační činnosti na školní rok 2001/2002.
- Koncepční záměry na období 1999 - 2003.
- Organizační řád školy.
- Podkladová inspekční dokumentace.
- Dotazník pro ředitele před inspekcí.
- Výběr žákovských knížek.
- Hospitační záznamy ČŠI.

ZÁVĚR

Předmětem inspekční činnosti bylo hodnocení kvality vzdělávání v předmětech český jazyk, německý jazyk, matematika, fyzika, dějepis, zeměpis, občanská výchova, přírodověda a vlastivěda spolu s hodnocením podmínek vzdělávání ve škole.

V období od předchozí inspekce vykonané 8. - 12. prosince 1997 došlo ke kvalitativnímu posunu jak v oblasti vzdělávání, tak v oblasti materiálně-technické. Nové vedení, které na školu nastoupilo v září 1999, svou koncepční a cílevědomou prací změnilo zaběhané stereotypy a školu více přizpůsobilo dětem. Od 1. ledna 2002 se škola stala právním subjektem, v červnu 2000 získala statut „Škola podporující zdraví.“ Novému vedení se podařilo zkvalitnit organizační a řídicí práci a tím zlepšit i fungování celé školy.

Základní škola Ostrava - Zábřeh, Kosmonautů 15, prokázala velmi dobré výsledky v oblasti kvality vzdělávání ve sledovaných předmětech i v oblasti podmínek ve vzdělávání.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jan Katolický
Členové týmu	Mgr. Isabela Hobzová
	RNDr. Libor Kubica
	Mgr. Jan Zapach

V Opavě dne 26. února 2002

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. 3. 2002

Razítko

Ředitel školy

Mgr. Petr Kristiník
.....
podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor školství, mládeže a sportu, 28. října 117, 702 18 Ostrava 2	2002-03-25	145 70/02-11132
Statutární město Ostrava, Městský obvod Ostrava - Jih, Horní 3, 700 30 Ostrava - Hrabůvka	2002-03-18	145 61/02-11124

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány